

УДК 658.45

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Колодізева Тетяна Олександрівна, к. е. н.,
доцент кафедри менеджменту, логістики та економіки
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця,
e-mail: kolodizeva@ukr.net

У сучасних умовах глобалізації ланцюгів поставок формуються нові вимоги до гіперпрозорості ланцюгів, заснованої на використанні підприємствами новітніх технологій. Розвинуті країни, які є локомотивами глобальних ланцюгів поставок і лідерами закупівель, поступово змінюють базу постачальників, оскільки деякі постачальники впроваджують новітні технології, а деякі остаються позаду, не створюючи умови для вільного доступу інформації в режимі реального часу. Це призводить до суттєвих зрушень у складі та функціонуванні глобальних ланцюгів та актуалізує необхідність урахування сучасних тенденцій та реалізації інноваційних підходів в теорії та практиці управління ланцюгами поставок національних підприємств.

Сутність та особливості інноваційного підходу до управління логістичними процесами висвітлювали у своїх працях І. Д. Афанасенко, В. В. Борисова, А.О. Єфремов, І.А. Кіппер, Є. В. Крикавський, М. А. Окландер, Р. А. Патора, Л. М. Прокопишина, Ю. С. Ремига, Н. І. Чухрай та ін. Але аналіз теоретичних досліджень свідчить, що в економічній літературі авторами досліджуються проблеми інновацій в логістиці, логістичної підтримки інноваційної діяльності, інноваційної логістики, залишаючи поза увагою теоретичні та практичні аспекти інноваційного управління ланцюгами поставок.

Метою дослідження є розвиток теоретико-методичних підходів до визначення сутності інноваційного управління ланцюгами поставок.

Концепція SCM, що виникла у 80-ті роки ХХ сторіччя, на першому етапі свого розвитку не багато чим відрізнялась від інтегрованої логістики, але вже в 90-ті роки повністю сформувалась як окрема наука, яка постійно розвивається та утворює похідні концепції, такі як: концепція управління ланцюгами попиту (Demand chain management – DCM); концепція SSCM, логіка якої полягає у відповідальному управлінні ланцюгами поставок з погляду обопільно направленою впливу і взаємозалежності учасників ланцюга й навколишнього світу, включаючи природу, суспільство, працівників, акціонерів тощо [3] та ін. Зародження концепції SCM у логістичній науці дозволяє, на наш погляд, розглядати її зв'язок з інноваційним менеджментом в тих саме аспектах, що і для логістики, тобто: 1) інновації в управлінні ланцюгами поставок; 2) управління ланцюгами поставок інноваційних продуктів; 3) інноваційні ланцюги поставок.

Вважаємо, що сутність інноваційного управління ланцюгами поставок доцільно розглядати саме в цих трьох аспектах, які для різниці окремих випадків логістичних ланцюгів можуть бути як ключовими, так і другорядними.

Аналіз та узагальнення сучасних тенденції розвитку глобальних ланцюгів поставок дозволяє згрупувати мегатренди SCM згідно із зазначеними теоретико-методичними аспектами поняття «інноваційного управління ланцюгами поставок». Так, до інновацій в управлінні сучасними ланцюгами поставок відносяться:

- штучний інтелект (AI – Artificial intelligence) й Інтернет речей (Internet of Things (IoT) – дві найбільш перспективні технології, які об'єдналися у інтелект речей для створення цифрових ланцюгів поставок. Штучний інтелект і Інтернет речей – важлива комбінація, яка в найближчі роки буде визначати корпоративну стратегію щодо обробки даних. Власники бізнесу на всіх ринках мають бути готовими виходити за межі традиційних сценаріїв розвитку і розробляти нові інноваційні додатки для покращення клієнтського досвіду [2];

- автономні транспортні засоби (AVs – autonomous vehicles) можуть частково або повністю стати реальністю протягом наступного десятиліття. Технологія AV обіцяє підвищити безпеку, знизити витрати на паливо і підвищити продуктивність праці. Що ще більш важливо, вони мають потенціал для зміни характеру транспортування і доставки в промисловості, а також для розробки нових бізнес-моделей [6];
- автоматизовані агенти на основі програмного забезпечення, такі як чатбот (chatbots), віртуальні особисті помічники (personal assistants – VPAs), які відповідають на прості запити і проводять бесіди з людьми, проводять такі види діяльності, як автоматична фінансова торгівля, здійснення транзакцій, обробка платежів, забезпечення доставки та обслуговування клієнтів;
- збільшення рівнів логістики до рівня 10PL: 6PL (передбачає використання штучного інтелекту в управлінні логістичними мережами), 7PL (автономні роботи спроможні будуть самостійно створювати та тестувати альтернативні логістичні мережі постачання та обирати найкращий); 8PL (буде створено суперкомітет для аналізу результатів конкурентів); 9PL (передбачає появу краудсорсингу управління у логістиці); 10PL (логістичним мережам поставок буде притаманна самосвідомість, і вони будуть працювати абсолютно самостійно) [5];
- технології занурення у віртуальну реальність: доповнена реальність (augmented reality – AR) та віртуальна реальність (virtual reality – VR) дозволять підприємствам, що утворюють ланцюг поставок, посилити цифровий досвід співробітників і клієнтів. До досягнень цих технологій відносяться покращені можливості ремонту та технічного обслуговування у виробництві, логістиці та складах, а також кращі варіанти придбання для клієнтів, що використовують візуалізацію продукту або схему зберігання та планування [7];

- ♦ застосування блокчейн-технологій, які дозволять здійснити певну децентралізацію процесів, підвищити фінансову інклюзивність за низьких витрат на обслуговування [1]. Деякі дуже децентралізовані функції управління ланцюжком постачання, такі як розумні контракти або простежування та аутентифікація, є основними кандидатами для блоків. Вже з'явилися деякі ранні пілотні проекти, які експериментують із потенціалом блокчейну для ланцюгів поставок. Наприклад, блокчейн використовується для відстеження руху алмазів від видобутку до роздрібних магазинів шляхом розробки цифрового запису, який включає в себе унікальні атрибути, зокрема, колір, карат і номер сертифіката, які можуть бути вписані лазером у камінь [7].

Отже, інноваційне управління ланцюгами поставок національних підприємств повинно бути орієнтованим на врахування світових інноваційних технологічних трендів як в теоретико-методичному, так і в практичному аспектах, що може розглядатись як напрям подальших наукових досліджень.

Література

1. Волосович С. В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 68–78.
2. Інтелект речей – наступний крок у розвитку технологій. URL: <https://news.sap.com//2018/09/internet-of-things/>
3. Меджибовська Н. С. Сучасні тенденції управління ланцюгами поставок. *Праці Одеського політехнічного університету*. 2011. Вип. 1 (35). С. 283–288.
4. Ремига Ю. С. Значення інноваційного підходу при управлінні ланцюгами поставок в сучасних умовах. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності = *Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property*. 2017. Вип. 15. С. 107–112.
5. Скіцько В. І. Логістика в індустрії 4.0. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2016/7.pdf

6. Соколов И. А., Мишарин А. С., Куприяновский В. П., Покусаев О. Н. Роботы, автономные робототехнические системы, искусственный интеллект и вопросы трансформации рынка транспортно-логистических услуг в условиях цифровизации экономики. *International Journal of Open Information Technologies*. 2018. Vol. 6, no. 4. P. 92–107.

7. Pettey C. Top 8 Supply Chain Technology Trends for 2018. URL: <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/gartner-top-8-supply-chain-technology-trends-for-2018/Gartner>

